ଦେବିଲାଲ୍ ମୋଦି, ସ୍ୱେତାଧିକାରୀ, ମେସର୍ସ ଡାଲୁରାମ୍ ପାନ୍ନାଲାଲ୍ ମୋଦି

ବନାମ

ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ଅଧିକାରୀ, ରଟଲାମ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ

ଅକ୍ଟୋବର 7,1964

(ପ୍ରଧାନ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ପି. ବି. ଗଜେନ୍ଦ୍ରଗଡକର, କେ. ଏନ୍. ୱାଞ୍ଚୁ, ଏମ୍. ହିଦାୟତୁଲ୍ଲା, ରଘୁବର ଦୟାଲ ଏବଂ ଜେ. ଆର୍. ମୁଧୋଲକର, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିବୃନ୍ଦ)

ଅଭ୍ୟାସ- ଗଠନମୂଳକ ପୂର୍ବ ନ୍ୟାୟର ନୀତି- ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନରେ ପ୍ରୟୋଗଯୋଗ୍ୟତା ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ପାଇଁ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଆଦେଶ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଏକ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନଦ୍ୱାରା ଆପତ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରିଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ସେ ସୁପ୍ରିମକୋର୍ଟରେ ଆବେଦନ କରିଥିଲେ । ଆବେଦନଟିର ଶୁଣାଣି ସମୟରେ ଅତିରିକ୍ତ ଯୁକ୍ତି ଉଠାଇବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରିଦିଆଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଅତିରିକ୍ତ ଯୁକ୍ତି ଉଠାଇବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇନଥିଲା । ଏହା ପରେ, ସେ ସେହି ଅତିରିକ୍ତ ଯୁକ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ଉଠାଇ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଆଉ ଏକ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ ଦାୟର କରିଥିଲେ ଏବଂ ସେହି ସମାନ ବର୍ଷ ପାଇଁ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଆଦେଶକୁ ଆପତ୍ତି କରିଥିଲେ । ଗୁଣବତ୍ତା ଆଧାରରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରିଦେଇଥିଲେ । ସୁପ୍ରିମକୋର୍ଟରେ ଆବେଦନ କରିବା ପରେ,

ନିର୍ଣ୍ଣୟ ହୋଇଥିଲା : ଏହି ପରିସ୍ଥିତିରେ ଗଠନମୂଳକ ପୂର୍ବନ୍ୟାୟ ନୀତି ଲାଗୁ ହୋଇଥିବାରୁ ଏହି ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରାଯିବା ଉଚିତ ।

ଯଦିଓ ମୌଳିକ ଅଧିକାରର ଉଲ୍ଲଂଘନ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟମାନେ ସୁସଂଗତ ଭାବେ ଏହାକୁ ବଜାୟ ରଖିବା ଏବଂ ଏହାର ଅସାମ୍ବିଧାନିକ ଉଲଂଘନକୁ ରୋକିବା ଲାଗି ପ୍ରୟାସ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ, ତଥାପି ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ ବିଚାର ସମୟରେ ପୂର୍ବ ନ୍ୟାୟଗୁଡ଼ିକର ନୀତିକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ଅଣଦେଖା କରିବା ଠିକ୍ ହେବ ନାହିଁ । ସାର୍ବଜନୀନ ନୀତିର ବିଚାର ଏବଂ ଆଧାରାଗତ ମତବାଦ ଯେ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ନ୍ୟାୟାଳୟର ରାୟଗୁଡିକ ଅନ୍ତିମ ଏବଂ ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅଟେ, ସେଗୁଡିକ ଉପଯୁକ୍ତ ଭାବରେ ବିଚାର କରାଯିବା ଉଚିତ ।

ଦେବିଲାଲ୍ ମୋଦି ବନାମ ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ଅଧିକାରୀ (*ପ୍ରଧାନ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଗଜେନ୍ଦ୍ରଗଡ଼କର*)

ଆମାଲଗାମେଟେଡ୍ କୋଲଫିଲ୍ଡସ୍ ଲିମିଟେଡ୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ ବନାମ ଜନପଦ ସଭା, ଛିନ୍ଦୱାଡ଼ା, [1963] Supp. 1 S.C.R.172, ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଥିଲେ ।

ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ଅଧିକାରିତା : ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 249/1964 ।

ବିବିଧ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 129/1963ରେ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର 29 ଏପ୍ରିଲ, 1963 ତାରିଖର ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନୁମତି ଦ୍ୱାରା ଏହି ଆବେଦନ ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ୟୁ. ଏମ୍. ତ୍ରିବେଦୀ, ଆର୍. ସି. କୁହଡ଼ା, ଏସ୍. ସି. ଡାଫ୍ରିଆ, ଏସ୍. ଏସ୍. ଖାଣ୍ଡୁଜା, ଏସ୍. କେ. ମନଚନ୍ଦା ଏବଂ ଗଣପତ ରାୟ ।

ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ବି. ସେନ୍ ଏବଂ ଆଇ. ଏନ୍. ଶ୍ରଫ୍ ।

ନ୍ୟାୟାଳୟର ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା

ପ୍ରଧାନ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଗଜେନ୍ଦ୍ରଗଡକରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା । ଏହି ଆବେଦନରେ ଆମ ନିଷ୍ପତ୍ତି ପାଇଁ ଯେଉଁ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠାଉଛି ତାହା ହେଉଛି, ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 226 ଅନ୍ତର୍ଗତ ଆବେଦନକାରୀ ଦେବିଲାଲ ମୋଦୀ ଯିଏକି ମେସର୍ସ ଦଲୁରାମ ପନ୍ନାଲାଲ ମୋଦୀର ମାଲିକ ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ ବିରୋଧରେ ଗଠନମୂଳକ ପୂର୍ବ ନ୍ୟାୟ ନୀତିର ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇପାରିବ କି । ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ଭାରତ ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ଅଧିନିୟମ, 1950 ଅନୁଯାୟୀ 1957-58 ବର୍ଷ ପାଇଁ ବିକ୍ରୟ-ଟିକସ ପାଇଁ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରାଯାଇଛି । ସେ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଏପ୍ରିଲ 25, 1961ରେ ଏକ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ(ସଂଖ୍ୟା 114/1961) ଦାଖଲ କରି ସେ ଉକ୍ତ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଆଦେଶ ବୈଧତାକୁ ଆପତ୍ତି କରିଥିଲେ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ତାଙ୍କ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରିଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ବିଶେଷ ଅନୁମତି ଦ୍ୱାରା, ଆବେଦନକାରୀ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଉକ୍ତ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆବେଦନ କରି ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ଆସିଥିଲେ । 1963 ମସିହା ମାର୍ଚ୍ଚ 8 ତାରିଖରେ ବିଶେଷ ଅନୁମତି ଦ୍ୱାରା ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଆବେଦନକୁ ଏହି ଅଦାଲତ ଖାରଜ କରିଦେଇଥିଲେ ।

ଏହା ପରେ, ଆବେଦନକାରୀ 1963 ମସିହା ଏପ୍ରିଲ 23ତାରିଖରେ (ସଂଖ୍ୟା 129/1963) ସେହି ସମାନ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ବର୍ତ୍ତମାନର ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ । ଏହି ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନଦ୍ୱାରା ଆବେଦନକାରୀ ସମାନ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଆଦେଶର

ବୈଧତାକୁ ଆପତ୍ତି କରିଛନ୍ତି । ଏହି ଘଟଣାରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉପସ୍ଥାପିତ ଅତିରିକ୍ତ କାରଣର ଯଥାର୍ଥତା ଉପରେ ବିଚାର କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ଏହାକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିଛନ୍ତି । ଫଳସ୍ୱରୂପ, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଏହି ଦ୍ୱିତୀୟ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନକୁ 1963 ମସିହା ଏପ୍ରିଲ 29 ତାରିଖରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଖାରଜ କରିଦେଇଛନ୍ତି । ଏହି ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆବେଦନକାରୀ ବିଶେଷ ଅନୁମତି ଦ୍ୱାରା ଏହି ଅଦାଲତକୁ ଆସିଛନ୍ତି; ଏବଂ ଏହା ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ଉତ୍ଥାପନ କରେ ଯେ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 226 ଅନୁଯାୟୀ କ୍ରମାଗତ ଦୁଇଟି ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ ଦ୍ୱାରା ସମାନ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଆଦେଶର ବୈଧତାକୁ ଦୁଇଥର ଆପତ୍ତି କରିବାକୁ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଉନ୍ମୁକ୍ତ ଅଛି କି ।

ଏହା ଜଣାପଡୁଛି ଯେ ମଧ୍ୟଭାରତ ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ଅଧିନିୟମ, 1950, ଯାହା ଅଧୀନରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ 1957-58 ବର୍ଷ ପାଇଁ ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନର ଆକ୍ଷେପିତ ଆଦେଶ ପାରିତ ହୋଇଛି, ଯାହା ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ସାଧାରଣ ବିକ୍ରୟ ଟିକସ ଅଧିନିୟମ, 1958 ଦ୍ୱାରା 1 ଏପ୍ରିଲ, 1959 ରେ ରଦ୍ଦ କରାଯାଇଥିଲା ।31 ଡିସେମ୍ବର, 1960ରେ, 1958ର ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ, ବିକ୍ରୟ ଟିକସର ସହାୟକ କମିଶନରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଏକ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ବିଜ୍ଞପ୍ତିରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା ଯେ, ସହାୟକ କମିଶନର ସନ୍ତୋଷ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ ଯେ, 1-4-1957 ରୁ 31-3-1958 ଅବଧିରେ ଆବେଦନକାରୀର ବିକ୍ରି ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନରୁ ବଞ୍ଚିତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ଏହିପରି ଆବେଦନକାରୀ ନିଜକୁ ଆଇନର ଧାରା 19 (1) ଅନୁଯାୟୀ ପୁନଃ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ପାଇଁ ନିଜକୁ ଦାୟୀ କରିଥିଲେ । ଏହି ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଅନୁଯାୟୀ, 1957-58 ବର୍ଷରେ ହୋଇଥିବା ବିକ୍ରୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ନୂତନ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନର କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର ଫଳାଫଳ ସ୍ୱରୂପ, 31 ମାର୍ଚ୍ଚ, 1961 ରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଉପରେ 31,250 ଟଙ୍କାର ଅତିରିକ୍ତ ଟିକସ ଲାଗୁ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଆଦେଶ ପାରିତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ 15,000 ଟଙ୍କାର ଦଣ୍ଡବିଧାନ ହୋଇଥିଲା । ଏହି ଆଦେଶ ହିଁ ଉଭୟ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନର ବିଷୟବସ୍ତୁ ଅଟେ ।

ତାଙ୍କର ପ୍ରଥମ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନରେ, ଆବେଦନକାରୀ ଯଥେଷ୍ଟ ଭାବରେ ଦୁଇଟି ଯୁକ୍ତି ଉଠାଇଥିଲେ । ସେ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ ଯେ ଯଦିଓ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 30 ରେ କମିଶନରଙ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ଭାରାର୍ପଣ ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଥିଲା, ବାସ୍ତବରେ ଉକ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ

ଅଧୀନରେ କମିଶନରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା, ସେ ଆସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ କମିଶନରଙ୍କୁ ଧାରା 19 ଅନୁଯାୟୀ ତାଙ୍କର କ୍ଷମତା ଭାରାର୍ପଣ କରିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନୁହେଁ; ଏବଂ ଉକ୍ତ ଭାରାର୍ପଣ, ତେଣୁ, ଆସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ କମିଶନରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଆଯାଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନକୁ ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ଅବୈଧ କରିଥିଲେ । ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉକ୍ତ ଆଦେଶ ବୈଧତା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅନ୍ୟ ଏକ ଯୁକ୍ତି ଉଠାଇଥିଲେ ଯେ, ଏହା ସେହି ବିକ୍ରୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଥିଲା ଯାହାର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ପୂର୍ବରୁ 1950ର ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଏହା ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ପୁନଃ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରାଯାଇପାରିବନାହିଁ । ଏହା ସତ୍ୟ ଯେ ଏହି ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ମୂଲ୍ୟାୟନକୁ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ 1958 ଅଧିନିୟମର ଧାରା 39(2) ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ବାତିଲ କରାଯାଇଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଏହା ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ଉକ୍ତ ବାତିଲ ଆଦେଶ ନିଜେ ଅବୈଧ ଥିଲା । ଏହି ଉଭୟ ଯୁକ୍ତିକୁ ଏହି ଅଦାଲତ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରାଯାଇଥିଲା, ଯାହାର ଫଳସ୍ୱରୂପ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ଆବେଦନକୁ ଖର୍ଚ୍ଚ ସହିତ ଖାରଜ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଏହା ଜଣାପଡୁଛି ଯେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ନିକଟରେ ହୋଇଥିବା ଆବେଦନର ଶୁଣାଣି ସମୟରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ତ୍ରିବେଦୀ ଦୁଇଟି ଅତିରିକ୍ତ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉଠାଇବାକୁ ଚାହିଁଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନରେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇନଥିବାରୁ ଏବଂ ପୂର୍ବ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଉଠାଯାଇନଥିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ଏପରି କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇନଥିଲା । ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ତ୍ରିବେଦୀଙ୍କୁ ଉକ୍ତ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉଠାଇବା ପାଇଁ ଅନୁମତି ଦେବାକୁ ମନା କରିବା ସମୟରେ, ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକ କ'ଣ ବୋଲି ଏହି ଅଦାଲତ ସୂଚାଇଥିଲେ । ଏହି ଦୁଇଟି ବିଷୟ ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରଥମଟି ହେଲା ଯେ 1958 ଆଇନର ଧାରା 19 (1) ଅନୁସାରେ କେବଳ ସେହି ବିକ୍ରୟଗୁଡ଼ିକର ପୁନଃ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରାଯାଇପାରିବ ଯାହା ସେହି ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ଟିକସଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା ଏବଂ ବିବାଦୀୟ ଆକ୍ଷେପିତ ଆଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ ଟିକସଯୋଗ୍ୟ ବିକ୍ରୟଗୁଡ଼ିକ ଚିନି ବିକ୍ରୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଥିଲା, ଏକ ବସ୍ତୁ ଯାହାର ବିକ୍ରୟ ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ଟିକସଯୋଗ୍ୟ ନଥିଲା । ଅନ୍ୟ ବିଷୟ ଥିଲା ଯେ, 1950 ଆଇନର ଧାରା 14 ଅନୁଯାୟୀ ଆକ୍ଷେପିତ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯେଉଁ ନିୟମଭଙ୍ଗଦଣ୍ଡ କରାଯାଇଥିଲା ତାହା ବେଆଇନ ଥିଲା କାରଣ ଉକ୍ତ ଅଧିନିୟମକୁ ଉଚ୍ଛେଦ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଏହା ଅଧୀନରେ ଦଣ୍ଡବିଧାନ ଲାଗୁ କରିବାର ଅଧିକାରକୁ 1958 ଅଧିନିୟମର ଧାରା 52 ଅନୁଯାୟୀ ସଂରକ୍ଷିତ କରାଯାଇନଥିଲା । ଯେହେତୁ ଏହି ଅଦାଲତ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ତ୍ରିବେଦୀଙ୍କୁ ଏହି ଦୁଇଟି ଅତିରିକ୍ତ କାରଣ

ଉପସ୍ଥାପନ କରିବା ପାଇଁ ମନା କରିଦେଇଥିଲେ, ରାୟ ଶୁଣାଣୀ ସମୟରେ ଏହା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ, ଅଦାଲତ ଏହାର ଯଥାର୍ଥତା ଉପରେ ସେମାନଙ୍କର ଗ୍ରହଣୀୟତା ବିଷୟରେ କୌଣସି ମତାମତ ଦେଇନଥିଲେ ।

ବର୍ତ୍ତମାନର ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ ଏହି ଦୁଇଟି ଯୁକ୍ତି ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇଛି ଏବଂ ଆମେ ପୂର୍ବରୁ ଦର୍ଶାଇଛୁ ଯେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସେମାନଙ୍କୁ ଯୋଗ୍ୟତା ଉପରେ ଯାଞ୍ଚ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିଛନ୍ତି । ଏହିପରି ଭାବେ ଆମ ନିଷ୍ପତ୍ତି ପାଇଁ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁଛି ଯେ, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ବିକ୍ରୟ-ଟିକସ ଉପରେ ଥିବା ସମାନ ଆଦେଶର ବୈଧତା ଉପରେ ଆପତ୍ତି କରିବାର ଅନୁମତି ଅଛି କି ଏବଂ କ୍ରମାଗତ ଦୁଇଟି ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନଦ୍ୱାରା 1957-58ବର୍ଷ ପାଇଁ ତାଙ୍କ ଉପରେ ଦଣ୍ଡ ଲଗାଯାଇଛି କି ? ଅନ୍ୟ ଅର୍ଥରେ, ଏହି ପ୍ରକାରର ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ ପାଇଁ ଗଠନମୂଳକ ପୂର୍ବନ୍ୟାୟର ନୀତି ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ କି ନୁହେଁ ?

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ତ୍ରିବେଦୀ ଦୃଢ଼ତାର ସହ ଯୁକ୍ତି ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ଯେ ଯଦି ଜଣେ ନାଗରିକ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 226 ଅନୁଯାୟୀ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଉଚ୍ଚ ପରମାଧିକାର ନ୍ୟାୟିକ ପରିସରକୁ ଉପଯୋଗ କରି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ନିକଟରେ ପ୍ରତିକାର ପାଇଁ ଆବେଦନ କରନ୍ତି , ତେବେ ତାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ *ପୂର୍ବ ନ୍ୟାୟର* ନୀତିକୁ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ଅନୁଚିତ ହେବ । ଆବେଦନକାରୀ ଏହା ଯୁକ୍ତି କରନ୍ତି ଯେ ସେ ବିପୁଳ ପରିମାଣର ବିକ୍ରି ଟିକସ ଏବଂ ଜୋରିମାନା ମାଧ୍ୟମରେ ଏକ ବଡ଼ ପରିମାଣର ପରିଶୋଧ କରିବାର ଆଶଙ୍କା ରହିଛି ଯେତେବେଳେ କି ଉକ୍ତ ଦାୟିତ୍ୱ ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆଇନଗତ ଭାବେ ବହନ କରାଯାଇନାହିଁ ଏବଂ ଆକ୍ଷେପିତ ଆଦେଶ ଆଇନର ବିପରୀତ ଅଟେ । ଏହା ଆଇନର ବିପରୀତ, ନାଗରିକଙ୍କ ସମ୍ପତ୍ତିରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେବାର ଏକ ମାମଲା, ଏବଂ ବେଆଇନ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇଥିବା ଜଣେ ନାଗରିକଙ୍କୁ ଏହି ମାମଲାରେ ଯେପରି କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି, ସେହିପରି ଦ୍ୱିତୀୟ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ ମାଧ୍ୟମରେ ମଧ୍ୟ ଆକ୍ଷେପିତ ଆଦେଶର ବୈଧତାକୁ ଆପତ୍ତି କରିବାକୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅନୁମତି ଦେବା ଉଚିତ ।

ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ନାଗରିକମାନଙ୍କୁ ମୌଳିକ ଅଧିକାରର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଆମ ସମ୍ବିଧାନର ଏକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ଏବଂ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 226 ଅନୁସାରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ମୌଳିକ ଅଧିକାରର ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ବାଧ୍ୟ ଅଟେ । ଏହା ମଧ୍ୟ ନିଃସନ୍ଦେହ ଯେ, ଯଦି କୌଣସି ନାଗରିକର ମୌଳିକ ଅଧିକାରକୁ ସମର୍ଥନ କରିବା ପାଇଁ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 226 ଅନ୍ତର୍ଗତ ତା'ର

ଅଧିକାରିତା ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ମାମଲା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଏ, ତେବେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସେହି ଅଧିକାରିତା ପ୍ରୟୋଗ କରିବାରେ ଦ୍ୱିଧା ବୋଧ କରିବେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 226 ଅନୁଯାୟୀ କ୍ରମାଗତ ଆବେଦନ ଦ୍ୱାରା ସମାନ ଆଦେଶ ବୈଧତାକୁ ଆପତ୍ତି କରିବାକୁ ଜଣେ ନାଗରିକଙ୍କୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯିବା ଉଚିତ କି, ଏହି ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର କେବଳ ନାଗରିକଙ୍କ ମୌଳିକ ଅଧିକାରର ଗୁରୁତ୍ୱ ଏବଂ ଗୁରୁତ୍ୱକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଦିଆଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । *ପୂର୍ବ ନ୍ୟାୟର* ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ଆଧାର କରି ଯେଉଁ ସାଧାରଣ ନୀତି ପ୍ରଣୟନ କରାଯାଇଛି, ତାହା ସର୍ବୋପରି ସାର୍ବଜନୀନ ନୀତିର ବିଚାର ଉପରେ ଆଧାରିତ । ସାର୍ବଜନୀନ ନୀତିର ଏକ ମହତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଚାର ହେଉଛି ଯେ, ସକ୍ଷମ ଅଧିକାରିତା ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଘୋଷିତ ନିଷ୍ପତ୍ତିଗୁଡିକ ଅନ୍ତିମ ହେବା ଉଚିତ, ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେଗୁଡିକ ଆବେଦନ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରିବର୍ତ୍ତନ କିମ୍ବା ବିପରୀତ ହୋଇନଥାଏ; ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଏକ ନୀତି ହେଉଛି ଯେ, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ସମାନ ପ୍ରକାରର ମକଦ୍ଦମାକୁ ଦୁଇଥର ସାମ୍ନା କରିବାକୁ ପଡିବ ନାହିଁ, କାରଣ ଏପରି ପ୍ରକ୍ରିୟା ନିରପେକ୍ଷତା ଏବଂ ନ୍ୟାୟ ବିଚାରର ବିପରୀତ ହେବ: *ଦରିୟାଓ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ବନାମ ଉତ୍ତରପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ* ([1])।

ଏହାକୁ ଶ୍ରୀ ତ୍ରିବେଦୀଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇପାରେ ଯେ ତାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିବା ଗଠନମୂଳକ *ପୂର୍ବନ୍ୟାୟର* ନିୟମ ଏକ ପ୍ରକାରରେ ଦେୱାନୀ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ଏକ ବୈଷୟିକ କିମ୍ବା ଅପ୍ରାକୃତିକ ନିୟମ ଅଟେ । ଏହି ନିୟମ ସ୍ୱୀକାର୍ଯ୍ୟ କରେ ଯେ ଯଦି ତାଙ୍କ ଏବଂ ତାଙ୍କ ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନରେ ଏକ ପକ୍ଷ ଦ୍ୱାରା ଏକ ଆଳ ନିଆଯାଇଥାନ୍ତା, ତେବେ ତାଙ୍କୁ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନରେ ସେହି ପକ୍ଷ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସେହି ଆଳ ନେବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯିବ ନାହିଁ, ଯେହେତୁ ଏହା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର ସମାନ କାରଣ ଉପରେ ଆଧାରିତ ହୋଇଥାଏ; କିନ୍ତୁ ମୂଳତଃ, ଏହି ମତ ମଧ୍ୟ ସାର୍ବଜନୀନ ନୀତିର ସେହି ସମାନ ବିଚାର ଉପରେ ଆଧାରିତ, କାରଣ ଯଦି ଗଠନମୂଳକ *ପୂର୍ବ ନ୍ୟାୟର* ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ ନାହିଁ, ତେବେ ଏହା ପକ୍ଷ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ପରେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଗ୍ରହଣ କରିବା ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଥର ନୂତନ କାରଣକୁ ଉତ୍ସାହିତ କରିବା ପାଇଁ ଉନ୍ମୁକ୍ତ ରହିବ; ଏବଂ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ସାର୍ବଜନୀନ ନୀତିର ବିଚାର ସହିତ ଅସଙ୍ଗତ ଯାହା ଉପରେ ଆମେ କେବଳ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛୁ ।

[1] 1962] 1 S.C.R.574

ବିଭିନ୍ନ ବର୍ଷ ପାଇଁ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଆଦେଶ ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ସ୍ଥିତି ଭିନ୍ନ ହୋଇପାରେ । ଏପରିକି ଯଦି ଉକ୍ତ ଆଦେଶଗୁଡିକ ବିଧିର ସମାନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ପାରିତ ହୋଇଥାଏ, ତେବେ ସିଦ୍ଧାନ୍ତିକ ରୂପରେ ପକ୍ଷ ପାଇଁ ଯୁକ୍ତି କରିବାକୁ ଏହା ଉନ୍ମୁକ୍ତ ରହିପାରେ ଯେ ବର୍ଷକୁ ବର୍ଷ ବାରମ୍ବାର ହେଉଥିବା ଦେୟ, କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର କାରଣ ସମାନ ନୁହେଁ; ଏବଂ ଏହିପରି, ଯଦି ଜଣେ ନାଗରିକଙ୍କ ଆବେଦନ ଗୋଟିଏ ବର୍ଷ ପାଇଁ ତାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଆଦେଶକୁ ଆପତ୍ତି କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରାଯାଇଥାଏ, ତେବେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ବର୍ଷ ପାଇଁ ଦିଆଯାଇଥିବା ସମାନ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଆଦେଶକୁ ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଆପତ୍ତି କରିବା ଉନ୍ମୁକ୍ତ ରହିପାରେ । ଏପରି କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଅଦାଲତ ଶେଷରେ ସେହି ମତକୁ ଗ୍ରହଣ କରିପାରେ ଯାହା ପୂର୍ବରୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା; କିନ୍ତୁ ଯଦି ଏକ ନୂତନ କାରଣ ଉପସ୍ଥାପିତ ହୁଏ, ତେବେ ଅଦାଲତ ଏହାର ଗୁଣବତ୍ତାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ବିଚାର କରିବାକୁ ପଡିପାରେ, କାରଣ, କଡାକଡି ଭାବରେ କହିବାକୁ ଗଲେ, ଏପରି ଏକ ମାମଲାରେ *ପୂର୍ବ ନ୍ୟାୟର* ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଲାଗୁ ହୋଇନପାରେ । ବାସ୍ତବରେ, ଏହା ହେଉଛି *ଅମାଲଗାମେଟେଡ୍ କୋଲଫିଲ୍ଡସ୍ ଲିମିଟେଡ୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ବନାମ ଜନପଦ ସଭା, ଛିନ୍ଦୱାଡ଼ା*[1] ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିର୍ଣ୍ଣୟର ପ୍ରଭାବ ଅଟେ । ଏହି ମାମଲାରେ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଆବେଦନକାରୀ, ଆମାଲଗାମେଟେଡ୍ କୋଲ୍ଫିଲ୍ଡସ୍ ଲିମିଟେଡ୍ ଭିନ୍ନ ଅବଧି ପାଇଁ ତାଙ୍କଠାରୁ ଆଦାୟ କରାଯାଇଥିବା ଟିକସକୁ ଆପତ୍ତି କରି ଆରମ୍ଭ କରିଥିବା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଉପରେ ଗଠନମୂଳକ *ପୂର୍ବ ନ୍ୟାୟର* ପ୍ରୟୋଗଯୋଗ୍ୟତା ଉପରେ ବିଚାର କରିବାକୁ ସୁଯୋଗ ପାଇଥିଲେ । ଏକ ବର୍ଷ ପାଇଁ ଏହା ବିରୋଧରେ ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିବା ଟିକସର ବୈଧତାକୁ ଆପତ୍ତି କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରଥମେ ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ଆବେଦନକୁ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ *ଆମାଲଗାମେଟେଡ୍ କୋଲଫିଲ୍ଡସ୍ ଲିମିଟେଡ୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ବନାମ ଜନପଦ ସଭା, ଛିନ୍ଦୱାରା*[2] ମାମଲାରେ ଖାରଜ କରିଦେଇଥିଲେ । ଯେତେବେଳେ ଏହି ଅଦାଲତରେ ଆମାଲଗାମେଟେଡ୍ କୋଲଫିଲ୍ଡସ୍ ଲିମିଟେଡର ଆବେଦନ ଉପରେ ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା, ସେତେବେଳେ କିଛି ନୂଆ ଆଇନଗତ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉଠାଇବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଏହି ଅଦାଲତ ଏହାକୁ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଉଠାଇବାର ଥିଲା ବୋଲି ଦର୍ଶାଇ ଏହାକୁ ଉଠାଇବାକୁ ଅନୁମତି ଦେଇନଥିଲେ । ପରବର୍ତ୍ତୀ ବର୍ଷ ପାଇଁ ଉକ୍ତ କମ୍ପାନୀ ବିରୋଧରେ ସମାନ ଆଦେଶ ଜାରି କରାଯିବା ପରେ ଏହା ପକ୍ଷରୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଆବେଦନରେ ଏହି ଅତିରିକ୍ତ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉଠାଯାଇଥିଲା । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ କହିଥିଲେ ଯେ, କମ୍ପାନୀ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ଗଠନମୂଳକ *ପୂର୍ବ*

---

[1] [1963] SUPP. 1 S.C.R. 172.

[2] [1962] . 1 S.C.R 1.

ନ୍ୟାୟ ଆଧାରରେ ଉପସ୍ଥାପନ କରିପାରିବ ନାହିଁ; ଏବଂ କମ୍ପାନୀକୁ ଏହି ଅଦାଲତରେ ବିଶେଷ ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ କରି ଆବେଦନ ପାଇଁ ଆଣିଥିଲେ । ଏହି ଅଦାଲତ କହିଥିଲେ ଯେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ତ୍ରୁଟିପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଥିଲେ ଯେ, ଗଠନମୂଳକ *ପୂର୍ବ ନ୍ୟାୟ* ନୀତି କମ୍ପାନୀକୁ ଉକ୍ତ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉଠାଇବାରେ ବାରଣ କରିଥିଲା । ତଦନୁସାରେ, ଉକ୍ତ ପ୍ରସଙ୍ଗଗୁଡିକର ଗୁଣବତ୍ତା ବିଚାର କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ବାସ୍ତବରେ, ଉକ୍ତ ପ୍ରସଙ୍ଗଗୁଡିକ ବଜାୟ ରଖାଯାଇଥିଲା । ଏହି ଅଦାଲତ ଗଠନମୂଳକ ପୂର୍ବ ନ୍ୟାୟ ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ ବିଚାର କରି ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ଯେ, ଗଠନମୂଳକ ପୂର୍ବ ନ୍ୟାୟ ଏହା *ପୂର୍ବ ନ୍ୟାୟର* ଏକ ଅପ୍ରାକୃତିକ ରୂପ ଯାହା ଦେୱାନୀ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତାର ଧାରା 11 ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଣୟନ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ଏହାକୁ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 32 କିମ୍ବା ଅନୁଚ୍ଛେଦ 226 ଅନୁଯାୟୀ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନଗୁଡିକ ଉପରେ ସାଧାରଣତଃ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ, ଏହି ଅଦାଲତ ଏହା ମଧ୍ୟ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ଯେ, ଅଦାଲତରେ ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଆବେଦନ ଏକ ଭିନ୍ନ ବର୍ଷ ପାଇଁ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରାଯାଇଥିବା ଟିକସ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଥିଲା ଏବଂ ଏହାଦ୍ୱାରା *ପୂର୍ବ ନ୍ୟାୟର* ମତବାଦ ନିଜେ ପ୍ରୟୋଗଯୋଗ୍ୟ ହୋଇନଥିଲା । ଶ୍ରୀ ତ୍ରିବେଦୀ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ଯେ, ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନର ଶୁଣାଣି ସମୟରେ, ଆକ୍ଷେପିତ ଆଦେଶ କ୍ରମରେ ଗୋଟିଏ ବର୍ଷ କିମ୍ବା ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ବର୍ଷ ପାଇଁ ହୋଇଥିବା ମାମଲାଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ଭେଦଭାବ କରାଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ,ଏହି ଯୁକ୍ତିକୁ ସମର୍ଥନ କରି ସେ *ଆମାଲଗାମେଟେଡ୍ କୋଲଫିଲ୍ଡସ୍ ଲିମିଟେଡ୍ (*[1]*)* ମାମଲାରେ ଏହି ଅଦାଲତ ଦେଇଥିବା ସାଧାରଣ ଟିପ୍ପଣୀ ଉପରେ ନିର୍ଭର   କରିଥିଲେ । ଆମ ମତରେ, ଏହି ସାଧାରଣ ମନ୍ତବ୍ୟଗୁଡିକ ଏହି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ତଥ୍ୟକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ପଢ଼ିବା ଉଚିତ ଯେ, ଦ୍ୱିତୀୟ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନରେ ଯେଉଁ ଆଦେଶକୁ ବିରୋଧ କରାଯାଇଥିଲା ତାହା ଏକ ଭିନ୍ନ ଅବଧି ପାଇଁ ଥିଲା ଏବଂ ପୂର୍ବ ଆବେଦନରେ ଯେଉଁ ଅବଧି ଥିଲା, ସେହି ଅବଧି ପାଇଁ ନୁହେଁ ।

ଯେପରି ଆମେ ପୂର୍ବରୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛୁ, ଯଦିଓ ମୌଳିକ ଅଧିକାରର ଉଲ୍ଲଂଘନ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ବିଚାର କରୁଥିବା ଅଦାଲତମାନେ ଏହି ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକୁ ବଜାୟ ରଖିବା ପାଇଁ ନିରନ୍ତର ପ୍ରୟାସ କରିବା ଉଚିତ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ଅସାମ୍ବିଧାନିକ ଅଭିଯାନକୁ ବନ୍ଦ କରିବା ଉଚିତ, ତେବେ ନାଗରିକମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କର ମୌଳିକ ଅଧିକାରର ଉଲ୍ଲଂଘନ ଅଭିଯୋଗରେ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନରେ ବିଚାର କରିବା ସମୟରେ *ପୂର୍ବ ନ୍ୟାୟର* ନୀତିକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ଅଣଦେଖା କରିବା ଠିକ୍ ହେବ ନାହିଁ । ଏପରି କ୍ଷେତ୍ରରେ ସାର୍ବଜନୀନ ନୀତିର ବିଚାରକୁ

[1] [1963] SUPP. 1 S.C.R. 172

ଅଣଦେଖା କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ, ଏବଂ ମୌଳିକ ମତବାଦ ଏହିକି ଯେ ଏହି ଅଦାଲତ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ରାୟଗୁଡ଼ିକ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଏବଂ ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ବିଷୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ, ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିଚାର କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆଗତ ପୂର୍ବ ଆବେଦନରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିର୍ଣ୍ଣୟର ଫଳାଫଳ ସ୍ପଷ୍ଟ ଏବଂ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ଏବଂ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ କମିଶନରଙ୍କ ଦେଇଥିବା ଆକ୍ଷେପିତ ଆଦେଶର ବୈଧତାକୁ ଆପତ୍ତି କରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲେ । ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ଏହି ଅଦାଲତର ପୂର୍ବ ନିଷ୍ପତ୍ତିର ପରିଣାମ ହେଉଛି ଯେ, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଆକ୍ଷେପିତ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କ ଉପରେ ଲଗାଯାଇଥିବା ଟିକସ ଏବଂ ଜୋରିମାନା ଦେବାକୁ ପଡିବ ।ଆମେ ଭାବୁଛୁ ଯେ ଏହା ଅଯୌକ୍ତିକ ହେବ ଯେ ଏହି ଅଦାଲତ ଦ୍ୱାରା ଏହି ରାୟ ଶୁଣାଯିବା ପରେ ମଧ୍ୟ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଆବେଦନକାରୀ ଏକ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିପାରିବେ ଏବଂ ଉକ୍ତ ବିବାଦୀୟ ଆକ୍ଷେପିତ ଆଦେଶ କିଛି ଅତିରିକ୍ତ କାରଣ ପାଇଁ ଅବୈଧ ଥିଲା । ଯଦି ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ଯୁକ୍ତିକୁ ସମର୍ଥନ କରିଥାଆନ୍ତେ ଏବଂ ଏହାର ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିଥାଆନ୍ତେ, ତେବେ ଏହାର ଆଦେଶ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ପୂର୍ବ ନିଷ୍ପତ୍ତି ସହିତ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବେ ଅସଙ୍ଗତ ହୋଇଥାଆନ୍ତା, ଏବଂ ଏହା ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିଷ୍ପତ୍ତି ସହିତ ଜଡିତ ଚୂଡାନ୍ତତା ସହିତ ଅସଙ୍ଗତ ହୋଇଥାଆନ୍ତା, ଯାହା ଉକ୍ତ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଦ୍ୱାରା ସିଧାସଳଖ ଆଚ୍ଛାଦିତ ବିଷୟବସ୍ତୁକୁ ନେଇ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଥିବା ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ରହିଛି ।ସାର୍ବଜନୀନ ନୀତିର ବିଚାର ଏବଂ ରାୟଗୁଡ଼ିକର ଅନ୍ତିମ ଫଏସଲା ଆଇନର ନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପାଦାନ ଅଟେ ଏବଂ ଏହାକୁ କେବଳ ଏଥିପାଇଁ ଉଲ୍ଲଂଘନ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ କାରଣ ଜଣେ ନାଗରିକ ଯୁକ୍ତି କରେ ଯେ ଏକ ବିବାଦୀୟ ଆକ୍ଷେପିତ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କର ମୌଳିକ ଅଧିକାର ଉଲ୍ଲଂଘନ ହୋଇଛି ଏବଂ ଗୋଟିଏ ପରେ ଗୋଟିଏ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରି ଏହାର ବୈଧତା ଉପରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠାଇବାର ସ୍ୱାଧୀନତା ଚାହେଁ ।

ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲା ଦର୍ଶାଉଛି ଯେ ଜଣେ ନାଗରିକଙ୍କୁ ଟିକସ ପୈଠ କରିବା ପାଇଁ ଆଦେଶ ଦିଆଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେ କିପରି କୌଣସି ଟିକସକୁ ଅନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆଇନଗତ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଦ୍ୱାରା ଟିକସ ପୈଠକୁ ସ୍ଥଗିତ ରଖିପାରନ୍ତି । ଆମେ ପୂର୍ବରୁ ଦେଖିଛୁ ଯେ, ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ ଆବେଦନକାରୀ ଅତିରିକ୍ତ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉଠାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲେ ଯେତେବେଳେ ସେ

ବିଶେଷ ଅନୁମତି ଦ୍ୱାରା ଏହି ଅଦାଲତରେ ତାଙ୍କ ଆବେଦନ ଆଣିଥିଲେ; ଅର୍ଥାତ୍, ସେ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନରେ ସମସ୍ତ ବିଷୟ ଉଠାଇନଥିଲେ ଏବଂ ଆବେଦନରେ ନୂତନ ବିଷୟ ଉଠାଇବାକୁ ଚିନ୍ତା କରିଥିଲେ । ଯେତେବେଳେ ଏହି ଅଦାଲତ ତାଙ୍କୁ ଏହିସବୁ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଆବେଦନ କରିବା ପାଇଁ ଅନୁମତି ଦେବାକୁ ମନା କରିଦେଲେ, ସେତେବେଳେ ସେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଏକ ନୂତନ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଦାଖଲ କଲେ ଏବଂ ସେହି ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ନେଇ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲେ ଯେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସେହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଥିବା ଦେଖି ସେ ଏହି ଅଦାଲତକୁ ଆସିଛନ୍ତି; କିନ୍ତୁ ଏହା ସବୁକିଛି ନୁହେଁ । ଏହି ଆବେଦନର ଶୁଣାଣି ସମୟରେ ସେ ଅନ୍ୟ ଏକ ପିଟିସନ୍ ଦାଖଲ କରିଛନ୍ତି, ଯେଉଁଥିରେ ସେ ଏହି ଅଦାଲତରୁ କିଛି ଅତିରିକ୍ତ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉଠାଇବା ପାଇଁ ଅନୁମତି ମାଗିଛନ୍ତି ଏବଂ ଏହା ଦର୍ଶାଉଛି ଯେ ଯଦି ଏହିପରି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ପାଇଁ ଗଠନମୂଳକ *ପୂର୍ବ ନ୍ୟାୟ* ଲାଗୁ ନହୁଏ, ତେବେ ଜଣେ ପକ୍ଷ ଯେତେ ଚାହିଁବେ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିପାରିବେ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଥର ଗୋଟିଏ କିମ୍ବା ଦୁଇଟି ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉଠାଇ ପାରିବେ । ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବେରେ ସାର୍ବଜନୀନ ନୀତିର ବିପରୀତ ଅଟେ, ଯାହା *ପୂର୍ବ ନ୍ୟାୟ* ଉପରେ ଆଧାରିତ ଏବଂ ଏହା ବିରୋଧୀ ପକ୍ଷକୁ ହଇରାଣ ଓ ଦୁରାବସ୍ଥାରେ ପକାଇବ । ଏହାବ୍ୟତୀତ, ଯଦି ଏପରି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଏ, ତେବେ ଏହି ଅଦାଲତ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ରାୟଗୁଡ଼ିକର ଚୂଡ଼ାନ୍ତତାର ମତବାଦ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଭୂତ ଭାବେ ପ୍ରଭାବ ପଡ଼ିବ । ତେଣୁ ଆମେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ଯେ, ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ଦ୍ୱିତୀୟ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନକୁ ଗଠନାମୂଳକ *ପୂର୍ବ ନ୍ୟାୟ* ବରଣ କରିଛି ।

ଫଳସ୍ୱରୂପ, ଆବେଦନଟି ବିଫଳ ହୁଏ ଏବଂ ଖାରଜ ହୋଇଗଲା । ତେବେ, ଖର୍ଚ୍ଚ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୌଣସି ଆଦେଶ ରହିବ ନାହିଁ ।

ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରାଗଲା ।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମା ରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଭାଷାନ୍ତର :

ସୁମିତ୍ରା ସାହୁ ,ଅନୁବାଦିକା,

ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ ।